

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет Педагогічний

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕРСОНАЛІСТСЬКИЙ НАПРЯМ В ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «___» серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Персоналістський напрям в педагогічних дослідженнях
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	2 / III
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 20 год. Семінарські заняття – 10 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Метою вивчення дисципліни ознайомлення здобувачів PhD із основними поняттями персоналістського напрямку як в культурному, так і освітньому розвитку, що спрямовані на подальший розвиток різних галузей науки, в тому числі і педагогічної.

Цілі навчання: підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних розв'язувати комплексні проблеми професійного та/або дослідницького характеру в галузі загальної, порівняльної та історії педагогіки, формування готовності до проведення власного наукового дослідження, що базується на передових концептуальних та методологічних знаннях науково-дослідного та професійного характеру і забезпечують формування загальних і спеціальних компетентностей фахівця.

Компетентності

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і вдосконалення нових цілісних знань та фахової практики.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями.

ЗК 2. Здатність до розуміння предметної галузі, професійної діяльності зі спеціальності, генерування нових ідей при розв'язанні дослідницьких завдань.

ЗК 3. Здатність до пошуку, обробки й аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати дослідницьку й інноваційну діяльність, вирішувати науково-дослідницькі проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК. 1. Володіння знаннями у сфері освіти/педагогіки, зокрема про її основні концепції, методики, технології; розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему освіти; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК 2. Здатність аналізувати, систематизувати й узагальнювати результати наукових досліджень у сфері освіти/педагогіки. досягати наукових результатів, що репрезентують нові знання.

СК 3. Здатність до застосування новітніх теорій, технологій і методів науково-педагогічного дослідження для розв'язання комплексних проблем у сфері освіти/педагогіки.

СК 4. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний і емпіричний аналіз проблем психолого-педагогічних наук, оцінювати та забезпечувати якість наукових досліджень.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здатність забезпечити концептуальні та методологічні знання в галузі освіти/педагогіки і на дотичних міждисциплінарних напрямках, володіти спеціалізованими вміннями/навичками, необхідними для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності.

ПРН 2. Здатність поглиблювати, переоцінювати існуючі знання, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей.

ПРН 3. Аналізувати й застосовувати науковий доробок українських і зарубіжних учених, фундаментальні концепції та теорії у професійній сфері.

ПРН 5. Уміти започатковувати, планувати, реалізувати і коригувати послідовний процес наукового дослідження, демонструвати дослідницькі навички в галузі освіти/педагогіки.

ПРН 7. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук та дотичних міждисциплінарних напрямів за допомогою сучасних інструментів і технологій пошуку, спеціалізованих баз даних та інформаційних систем.

3. Структура курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин 90
лекції	20
семінарські заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс(рік навчання)	Нормативний /вибірковий
III	011 Освітні, педагогічні науки	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Тема 1. Теоретичні та методологічні основи визначення місця персоналії в розвитку науки. Проблема визначення і структуризації предметного поля української історико-педагогічної науки. Проблема визначення предметного поля педагогічної біографістики. Теоретико-методологічні засади дослідження персоналістського напрямку.	2 год		4 год Опитування, тестування, графічні роботи
Тема 2. Принципи розвитку педагогічної науки в Україні та у зарубіжних країнах. Поняття про «принцип» як педагогічну категорію. Принципи розвитку науки. Особливості принципів	2 год		4 год Робота з довідниковою літературою, тестування

розвитку педагогічної науки як складової соціально-гуманітарних наук.			
Тема 1. Теоретичні основи методології педагогічних досліджень. Поняття «методологія». Вихідні положення дослідження з проблем персоналістики. Основні вимоги до проведення педагогічного дослідження.		2 год	4 год Творчі/дослідницькі завдання, тестування
Тема 3. Різноманітні підходи розвитку педагогічної науки. Сутність феноменологічного і біографічного підходів, герменевтики. Охарактеризувати кожний з можливих підходів до вивчення педагогічної спадщини (аксіологічний, біографічний, феноменологічний та ін.).	2 год		4 год Робота з джерельною базою, порівняння
Тема 2. Принципи розвитку педагогічної науки в Україні та у зарубіжних країнах. «Принцип» як педагогічна категорія. Принципи розвитку педагогічної науки як складової регіональної історико-педагогічної науки. Розвиток педагогічної науки зарубіжжя.		2 год	4 год Тестування, відповіді на питання, підготовка презентаційного матеріалу
Тема 4. Біографічний підхід в історії педагогіки. Персоналія в історико-педагогічному дискурсі. Біографічний підхід у розвитку національних наук. Варіанти біографічного підходу у розвитку педагогічних наук України та інших держав світу.	2 год		4 год Творчі завдання, тестування, квест
Тема 3. Шляхи розвитку історико-педагогічної науки. Дослідження з історії педагогіки у сучасному освітньо-науковому просторі. Підходи та методи історико-педагогічного напрямку. Парадигмальний підхід. Класифікація та систематизація науково-педагогічних видань та архівних джерел.		2 год	4 год Робота з науковими джерелами, складання плану виступу, підготовка наукової статті, тестування
Тема 5. Періодизація педагогічної думки в Україні. Варіанти періодизації педагогічної думки в Україні. Хронологічні межі періодів розвитку педагогічної науки та їх характеристика.	2 год		4 год Порівняння, тестування
Тема 4. Концепції біографічних досліджень. Сутність поняття «концепція». Ефективність і		2 год	4 год Презентація, тестування,

раціональність наукового пошуку. Функції концепції. Види концепт.			робота з довідковою літературою
Тема 6. Методика вивчення внеску персоналій в розвиток науки. Чинники активізації персоналістського напрямку розвитку різних галузей наук, їх характеристика. Методи дослідження персоналій. Правила виокремлення педагогічних ідей особи, її внеску в розвиток конкретної галузі педагогіки.	2 год		4 год Творчі завдання, тестування, робота з розроблення схеми
Тема 7. Джерельна база вивчення доробку персоналій в історико-педагогічних дослідженнях. Джерела дослідження персоналій, їх характеристика (праці, спомини, щоденники, есе, листування, епістолярій тощо). Принципи їх використання. Методика аналізу джерельної бази та її висвітлення у педагогічних дослідженнях.	2 год		4 год Бібліографія, схема, порівняння, тестування
Тема 8. Українська педагогіка в персоналіях. Внесок педагогів (Огієнко Іван, Русова Софія, Грінченко Борис, Грінченко Марія, Черкасенко Спиридон, Шумський Олександр, Ряпо Ян, Скрипник Микола, Залужний Олександр, Чепіга Яків, Соколянський Іван, Ващенко Григорій, Музиченко Олександр, Лубенець Тимофій та інші) у конкретні напрями розвитку педагогічної науки.	2 год		4 год Колективний/індивідуальний проєкт, тестування
Тема 9. Внесок західноукраїнських педагогів у розвиток вітчизняної педагогіки. Вплив на їх становлення різноманітних факторів. Внесок педагогів (Ярослав Кузьмів, Ярема Яким, Василь Пачовський, Ілля Кокорудз, Денис Петрів, Іванна Петрів, Степан Йосипович Смаль-Стоцький, Іван Юцишин, Григорій Врецьона, Олександр Барвінський, Михайло Базник, Петро Біланюк, Ярослав Біленький, Іван Велигорський, Августин Домбровський, Остап Макарушка, Антін Крушельницький та інші) у конкретні напрями розвитку педагогічної науки. Взаємовплив наукових пошуків західноукраїнських педагогів з	2 год		4 год Проектна діяльність, порівняльна таблиця

дослідниками Наддніпрянської України та зарубіжними країнами.			
Тема 10. Перспективи вдосконалення історико-педагогічних досліджень. Провідні контекстуальні чинники розвитку освіти наприкінці ХХ – перші десятиріччя ХХІ ст. Глобалізація як чинник впливу на розвиток освіти. Політичний аспект впливу на розвиток освіти. Економічний аспект впливу глобалізації на розвиток освіти. Культурний аспект впливу глобалізації на розвиток освіти.	2 год		4 год Есе, тестування, індивідуальні завдання
Тема 5. Вияв прогресивних ідей педагогічної діяльності педагогів-практиків навчальних закладів різного типу на підставі вивчення й узагальнення їхнього досвіду роботи. Прогресивні ідеї педагогічної діяльності вчителів. Досвід педагогів-майстрів різних ланок освіти. Вчителі-новатори ЗСО на різних етапах періодизації педагогічної науки, характеристика їхньої діяльності та доробку.		2 год	4 год Тестування, опитування, презентація портфоліо
ВСЬОГО	20 год	10 год	60 год

4. Система оцінювання курсу (зразок)

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	15
Самостійна робота	15
Індивідуальне/ творче завдання	20
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Ресурсне забезпечення

Рекомендована література

Базова

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* /авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М., Прокопів Л.М, Салига Н.М./ За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів. Івано-Франківськ, 2021. 430 с.

2. Завгородня Т.К. Персоналістичний дискурс історико-педагогічних досліджень. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції* (Харків, 31 березня – 2

квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків: «Стиль-Издат», 2021. Т.1. 313 с. С. 25-28.

3. Розман І. Педагогічні персоналії зарубіжжя у студіях української педагогічної компаративістики: історіографічний аспект. Освітній простір України. 2018. Вип. 13. С. 21-28.

4. Стражнікова І. Вивчення персоналізму як одна з складових сучасних історіографічних досліджень регіону. *Педагогічна теорія і практика в контексті інтеграційних процесів: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 25-26 квітня 2014*. Частина II. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. С. 48-54.

5. Стражнікова І.В. Теоретико-методологічний внесок науковців у процес підручникотворення Західного України (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.). *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб.наук.праць* [редкол.: Т.І.Сущенко (голов.ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2014. Вип.38(91). С. 71-78.

6. Стражнікова І. Іванна Петрів: педагог, громадський діяч, письменник: *монографія*. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 132 с.

7. Сухомлинська О. Персоналія в історико-педагогічному дискурсі. *Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем*. Київ: АПН, 2003. С. 36-46.

8. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 книгах / За ред. О. Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. Кн. 1. 622 с.; Кн. 2. 550 с.

9. Українська педагогічна думка в іменах (Східна Галичина – українське зарубіжжя ХХ ст.): *навчальний посібник* / Т.К.Завгородня, З.І.Нагачевськ, Н.М.Салига та ін. Івано-Франківськ: ПНУ імені В.Стефаника, 2009. 480 с.

10. Чопик Ю., Стражнікова І. Реалізація реформаторської педагогіки Джона Дьюї в процесі підготовки спеціалістів реабілітаційного спрямування у сучасних закладах вищої освіти України. *Danish Scientific Journal*. 2022. № 56. С. 48-52. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/11953>

Додаткова

1. Двадцять видатних українських педагогів / За ред. А. М. Бойко. Полтава: АСМІ, 2002. 451 с.

2. Сойко І. Педагогічна діяльність Івана Стешенка: *автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01*. Луганський держ. пед. ун-т ім. Т.Шевченка. Луганськ, 2001. 20 с.

6. Контактна інформація

Кафедра	педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, м.Івано-Франківськ, вул.Бандери, 1, ауд.510. тел. (0342)570011. kstuparyka@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	д.пед.н., проф. Стражнікова Інна Василівна Запрошені викладачі з закладів вищої освіти України (https://kpibs.pnu.edu.ua/Договори-про-співпрацю/)
Контактна інформація викладача	inna.strazhnikova@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Академічна доброчесність: Очікується, що здобувачі третього рівня вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
--------------------------	--

	Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі PhD відвідують лекції і практичні заняття курсу.
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань здобувачів PhD, зокрема умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час заняття	Діяти відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf
Додаткові бали	Здобувач може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf »
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно - Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

Викладач:

д.пед.н., проф. Інна СТРАЖНИКОВА